

Азиза Айтуаровның 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «ЖОО студенттерінің оқырмандық мәдениетін дамыту» тақырыбында дайындалған диссертациялық зерттеу жұмысына шетелік ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Барлық ғасырларда оқу жеке тұлғаның ерекшеліктерін ашты, бағаланды және оның қалыптасуының құралы болды. Сондықтан, бүгінгі таңда оқырмандық мәдениеті қазіргі тұлғаның әлеуметтік, танымдық, көркемдік, эстетикалық және рухани дамуының негізі болып табылады.

Сонымен қатар, егер жалпы білім беру жүйесінде оқушыларда оқу мәдениетін тәрбиелеу әдебиет сабақтарында (және бастауыш мектептегі әдебиеттік оқуда) шешілсе, онда жоғары білім беру жүйесінің педагогикалық бағыттарында мамандарды даярлау барысында әдебиет саласының пәндері жоқ. Бұл педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттерінде оқырмандық мәдениетін дамытудың нысандарын, әдістері мен құралдарын іздеуді қажет етеді.

Осы орайда А.Айтуарованың «Жоғары оқу орындары студенттерінің оқырмандық мәдениетін дамыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы бүгінгі заман талабына сәйкес қарастырылып отырған, заманауи білім берудегі тың әрі өте қажет бағытқа зерттеу жүргізгенін байқауға болады.

Зерттеу міндеттерін шешу барысында А.Айтуарова оқу бағдарламасына сәйкес Гази университетінде шетелдік ғылыми кеңесшінің жетекшілігімен ғылыми тағылымдаман өтті. Тағылымдама барысында зерттеу жұмысының әдістері мен тұлғаның оқырмандық мәдениетін дамытудың әдістемесі бойынша біршама кеңестер мен ұсыныстар берілді. Диссертациялық жұмыста зерттеу мақсаты мен міндеттері өз шешімін тапты деп санауға болады.

А.Айтуарованың диссертациялық жұмысында, ең алдымен, тұлғаның оқырмандық мәдениетінің жетекші қызметі ретінде оқудың мәні мен ерекшеліктері зерттелген және жоғары оқу орны студенттерінің оқырмандық мәдениетінің құрылымы мен мазмұны келесідей анықталған: студенттердің оқырмандық мәдениеті – жеке және кәсіби өзін-өзі жетілдіру мақсатында мағыналық ізденіс пен шығармашылық белсенділікті қамтамасыз ететін, құндылық бағдарын өз бетінше анықтаумен, мінез-құлық икемділігімен сипатталатын үздіксіз білім берудің (білім, білік, оқу қажеттілігі, оған тұрақты қызығушылық) тұтас жүйесі.

Ғылыми жұмыста студенттердің оқу мәдениетін дамытудың компоненттері мен көрсеткіштері нақтыланған: мотивациялық-құндылық компоненті, когнитивті-танымдық компонент, нәтижелі-практикалық компонент және әр компонентке сәйкес көрсеткіштері анықталған.

Сонымен қатар, зерттеу жұмысында студенттердің оқырмандық мәдениетін дамыту моделі құрастырылып, оның құрылымы үш блоктан қамтылған:

- қарастырылып отырған проблема бойынша материалдар жинақталып, оларға талдау жасалды, жүйеленді, ғылыми аппарат анықталды, қорытындыланды, тәжірибелік-эксперимент жұмысының бағдарламасы даярланды;

- әдіснамалық, мазмұндық және нәтижелік, олардың әрқайсысы функционалды интегративтілікпен органикалық түрде үйлесетін автономиямен сипатталады.

Зерттеу жұмысының практикалық бөлімі үлкен маңыздылықпен сипатталады: студенттердің оқырмандық мәдениетін дамытуды педагогикалық қамтамасыз ету үшін *кешенді бағдарлама* әзірленіп, оның мазмұны: «Болашақ педагогтың оқырмандық мәдениетін дамыту» элективті курсы; «Оқырман шеберханасы» клубының жұмысы; «Кітапты жылжыту менеджменті» жобасын әзірлеу; «Кітап – табысқа апарар жол» пікірсайысы; «Оқырман педагог», «Оқу көшбасшысы» байқауы, Буккроссинг интернет жобасы сияқты ауқымды шаралармен сипатталады.

Қорыта келгенде, диссертант зерттеу барысында алынған теориялық қағидалар мен түйіндер докторанттың Халықаралық ғылыми-практикалық конференциялар, семинарларда, ҚР БЖҒМ Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда және Scopus базасындағы басылымдарда жарияланған.

Жүргізілген зерттеу 6D010300-«Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертацияларға қойылған ұсыныстар мен талаптарға сай рәсімделген.

А.Айтуарованың «Жоғары оқу орындары студенттерінің оқырмандық мәдениетін дамыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып талаптарға сай жазылған, толығымен аяқталған зерттеу жұмысы болып табылады және көпшілік алдында ашық қорғауға ұсынуға лайықты.

Шетелдік кеңесші:

Гази университеті, Түркия

«Педагогика ғылымдары»

институтының докторы, профессор

Mehmet Koçmaz

Aziza Aituarova'nın 6D010300 – «Pedagoji ve Psikoloji» uzmanlık alanında Doktora (PhD) derecesini almak için hazırlamış olan "Üniversite öğrencilerinin okuma kültürünün geliştirilmesi" konulu tezi hakkındaki bilimsel danışmanın

YORUMU

Yüzyıllar boyunca eğitim, bireyin niteliklerini ortaya çıkarmış, değerlemiş ve oluşumu için bir araç olmuştur. Bu nedenle günümüzde okuma kültürü, modern insanın sosyal, bilişsel, sanatsal, estetik ve ruhsal gelişiminin temeli olarak sayılır.

Aynı zamanda olarak, genel eğitim sisteminde öğrencilerin okuma kültürü eğitimi edebiyat derslerinde (ve ilkokulda edebiyat okuma dersinde) çözülürse, üniversite sisteminin pedagojik alanlarında uzmanların yetiştirilmesinde edebiyat disiplinleri yoktur. Bu, pedagojik üniversite öğrencilerinin okuma kültürünün geliştirilmesine yönelik form, yöntem ve araçlar araştırmasını gerektirir.

Bu bağlamda, A.Aituarova'nın "Üniversite öğrencilerinin okuma kültürünün geliştirilmesi" konulu tezinde, modern eğitimde modern gereksinimlere uygun olarak kabul edilen yeni ve çok önemli bir yön hakkında çalışma yürütüldüğü görülmektedir.

Aituarova, araştırma problemlerinin çözümünde eğitim müfredatına uygun olarak yabancı bir bilim danışmanının rehberliğinde Gazi Üniversitesi'nde araştırma stajı yapmıştır. Staj süresince, kişisel okuma kültürünü geliştirme metodolojisi ve araştırma yöntemleri hakkında bir takım tavsiye ve öneriler verildi.

Adı geçen tezde araştırma amaç ve hedeflerinin çözüldüğü düşünülebilir.

A.Aituarova'nın tezinde, öncelikle kişisel okuma kültürünün önde gelen bir işlevi olarak okumanın özü ve özellikleri incelenmiş ve üniversite öğrencilerinin okuma kültürünün yapısı ve içeriği şu şekilde tanımlanmaktadır:

öğrencilerin okuma kültürü kişisel ve profesyonel gelişim amaçlı anlamlı arama ve yaratıcı aktivite sağlamakta olan, değer yönelimini kendi başına tayin etmek ve davranışsal esneklik ile karakterize edilen sürekli eğitimin bir bütün sistemi (bilgi, beceriler, eğitim ihtiyaçları, buna sürekli ilgi).

Araştırma, öğrencilerin okuma kültürünün gelişiminin bileşenlerini ve göstergelerini belirler: motivasyonel-değer bileşeni, kognitif-bilişsel bileşen, sonuç-pratik bileşen ve her bir bileşene karşılık gelen göstergeler belirlenmiş.

Ek olarak, araştırma, yapısı üç bloktan oluşan öğrencilerin okuma kültürünün gelişimi için bir model geliştirdi:

- problemle ilgili materyaller toplanmış ve analiz edilmiş, sistematize edilmiş, bilimsel aparat belirlenmiş, öğretmenlerin en iyi uygulamaları toplanmış ve özetlenmiş, deneysel çalışma programı hazırlanmış;

- metodolojik, içerik ve etkinlik, bunların her biri işlevsel entegrasyon ile organik olarak birleştirilen özerklik ile karakterize edilir;

Araştırmanın pratik kısmı büyük önem taşımaktadır: öğrencilerin okuma kültürünün gelişimine pedagojik destek sağlamak için *kapsamlı bir program* geliştirilmiştir, içeriği: "Gelecek öğretmenlerinin okuma kültürünün geliştirilmesi" seçmeli dersi; "Okuyucu Atölyesi" kulübünün çalışması; "Kitap Tanıtım Yönetimi" projesinin geliştirilmesi; "Kitap - başarıya giden yol" tartışmasının organize

edilmesi; "Okuyucu-Öğretmen", "Eğitim Lideri" yarışması, Bookcrossing İnternet projesi gibi büyük ölçekli etkinliklerle karakterize edilir.

Sonuç olarak, tezin araştırılması sırasında elde edilen teorik ilkeler ve sonuçlar, Uluslararası bilimsel konferanslarda, seminerlerde, Kazakistan Bilim ve ilim Cumhuriyeti Bilim ve ilim alanı kalite güvence komitesi tarafından önerilen bilimsel yayınlarda ve uluslararası Scopus veritabanındaki yayınlarda yayınlanmaktadır.

Araştırma, 6D010300 - "Pedagoji ve Psikoloji" alanında Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almak için tez önerileri ve gerekliliklerine uygun olarak yürütülmüştür.

Yukarıdakilere dayanarak, A.Aituarova'nın "Üniversite öğrencilerinin okuma kültürünün geliştirilmesi" konulu tezi, gereksinimlere uygun olarak yazılmış, eksiksiz tamamlanmış ve tez savunmasına yönlendirilmeye layık görülen çalışmadır.

**Gazi Üniversitesi,
Eğitim fakültesi
«Eğitim bilimleri» bölümü,
Türkiye/Ankara
Yurt dışı tez danışmanı, Prof. Dr.**

Mehmet Korkmaz